

Putnu gripa zīdītājiem

Publicēts: 14.07.2023.

Atjaunināts: 15.07.2023.

Putnu gripas ierosinātājs pieder pie A tipa gripas vīrusiem un tāpat kā, piemēram, cūku gripas gadījumā, infekcija ar šiem vīrusiem var būt zoonotiska rakstura – slimība var skart kā dzīvniekus, tā cilvēkus.

Gados, kad novēro putnu gripas vīrusa intensīvu cirkulāciju savvaļas putnos, pieaug risks ar ierosinātāju saskarties līdzās dzīvojošajām zīdītājdzīvnieku sugām. Vairākas Eiropas un pasaules valstis jau ir ziņojušas par to, ka putnu gripas vīruss laboratoriski konstatēts savvaļas plēsēju (lapsu, jenotsuņu u.c.) un ūdensdzīvnieku (roņu) liķos.

Putni vīrusu dabā izplata ar izdalījumiem no elpceļiem un fekālijām. Vīruss atrodams arī mirušo putnu liķos. Zīdītāji var inficēties tieša kontakta ceļā ar slimajiem putniem, kā arī ieelpojot vīrusa daļiņas saturošos gaisa pilienus un putekļus, jo īpaši vietās, kur novēro pastiprinātu putnu mirstību dabā vai slimības uzliesmojumu mājputnos.

Paaugstināts risks nokļūt kontaktā ar inficētajiem putniem un kontaminēto vidi potenciāli ir arī mājas (istabas) dzīvniekiem – īpaši kaķiem un suņiem, kam novēro medišanas uzvedību.

Biežāk sastopamās klīniskās pazīmes zīdītājiem putnu gripas gadījumā ir šādas:

letarģija,

apetītes trūkums,

drudzis,

neiroloģiskās pazīmes (koordinācijas traucējumi, ataksija, parēzes, paralīzes, griešanās),

respiratorie un gastrointestinālie traucējumi,

dzelte,

pēkšņa nāve.

Laboratoriskās izmeklēšanas kritēriji

Pievērst pastiprinātu vērību gadījumos, ja veterinārmedicīniskajā aprūpē nonākuši kaķi, suņi, mājas seski (vai citi nebrīvē dzīvojoši gaļēdājdzīvnieki) un ir konstatēti šādi priekšnosacījumi :

dzīvnieka pēkšņa nāve un pirms tam novērotas:

elpošanas sistēmas slimības pazīmes,
neiroloģiski traucējumi.

ir izslēgtas citas diferenciāldiagnozes;

konkrētais dzīvnieks ir:

saskāries ar slimu putnu, vai ir pamatotas aizdomas par iespējamu kontaktu (ir bijušas ziņas, ka dzīvnieks medijis, nogalinājis vai apēdis putnu, vai tam izbarota nezināmas izcelsmes jēla putnu gaļa),

atradies vietā vai tās tuvumā, kur novērota masveida putnu saslimšana un mirstība, un šim dzīvniekam 3 nedēļu laikā pēc tam attīstījušās klīniskās pazīmes.

Šādos gadījumos apsvērt nepieciešamību nosūtīt paraugus laboratoriskiem izmeklējumiem uz putnu gripu.

Nosūtāmais paraugs

Ja dzīvnieks ir miris, tad nosūta – visu liķi, vai veic patologanatomisko sekciju un nosūta orgānu un audu paraugus (obligāti smadzenes un plaušas, bet vēlams arī citus parenhimatozos orgānus un mediastinālos limfmezglus);

Dzīvam dzīvniekam noņem orofaringeālās un rektālās iztriepes (svābus), ja iespējams, ņem arī deguna iztriepes un asins paraugu (EDTA stabilizētu).

Iztriepēm vēlams izmantot stobriņus ar UTM barotni, kurus iespējams saņemt BIOR Klientu apkalpošanas nodaļas paraugu pieņemšanas punktos.

Laboratoriskā metode

Paraugi tiks izmeklēti ar reāllaika reversās transkripcijas PĶR, sākotnēji nosakot A tipa gripas vīrusa ģenētiskā materiāla klātbūtni, un, pozitīva rezultāta gadījumā, identificējot H5N1 putnu gripas vīrusa apakštipu.

Laboratoriskos izmeklējumus (t.sk. patologanatomisko sekciju) iespējams apmaksāt no valsts budžeta līdzekļiem epidemioloģiskās izmeklēšanas ietvaros saziņā un saskaņojot ar PVD attiecīgo teritoriālo struktūrvienību.

Polijas veterinārais dienests ir sniedzis informāciju, ka Polijas teritorijā putnu gripas vīruss konstatēts kaķiem aktīva monitoringa rezultātā.

Uz šo brīdi (13.07.2023.) ir ziņas, ka putnu gripa (H5N1) tika konstatēta 24 paraugos.

Monitoringa laikā tika:

iesūtīti paraugi no dzīvniekiem ar akūtām neiroloģiskām saslimšanas pazīmēm (epilepsija, parēzēm, paralīzēm), arī pēkšņu nāvi;

paraugi ņemti visā Polijas teritorijā – gan lauku reģionos, gan pilsētās;

veikta aptauja par kaķu dzīves vidi – apkopojot informāciju par to, vai tie tiek turēti tikai iekštelpās, bez iespējas izklūst apkārtējā vidē, vai turēti iekštelpās, ar iespēju iziet ārā, uz balkona, vai kaķi ir klaiņojoši;

ievākta informācija par kaķu barošanas paradumiem, t.i., vai tie tikuši baroti tikai ar komerciāli ražotajām barībām, vai tiem tikusi izēdināta cita veida barība, piem., svaiga gaļa utt.

Mirušiem dzīvniekiem tika veikta patologanatomiskā sekcija un paraugi nosūtīti laboratoriskai izmeklēšanai.

Saslimšanas avots pašreiz vēl nav noteikts un epidemioloģiskie dati līdz šim nav devuši skaidru liecību dzīvnieku saslimšanas un nāves iemesliem. Polijas kolēģi uzskata, ka jebkurš kaķis, kam varētu būt tiešs vai netiešs kontakts ar kontaminēto apkārtējo vidi ir pakļauts saslimšanas riskam ar putnu gripu. Arī tādi mājas kaķi, kuri netiek laisti ārā pastaigās, var būt potenciāli pakļauti infekcijas riskam, jo tiem varētu būt netiešs kontakts ar apkārtējo vidi, piemēram, apošņājot un izrādot interesi par cilvēka āra apaviem, kuri var kalpot kā putnu gripas vīrusa pārnēsētāji no apkārtējās vides uz kaķi.

Dzīvnieku īpašnieku un veterinārārstu ievēribai

Vīruss, visticamāk, no ar putnu gripu slima mājdzīvnieka organisma izdalās caur elpošanas un gremošanas traktu, tādēļ būtiski:

ievērot personīgās higiēnas noteikumus;

saskarsmē ar slimiem dzīvniekiem izmantot piemērotus personīgās aizsardzības līdzekļus;

ikdienā, īpaši izejot pastaigās dabā/apkārtē, kur ir bijusi konstatēta putnu gripa savvaļas putniem, novērst mājas (istabas) dzīvnieku saskari ar putniem, kā arī āra apaviem vai apģērbu;

mājas (istabas) dzīvniekus nelaist pastaigās vienus pašus bez pieskatīšanas apkārtē, kurā savvaļas putniem ir bijusi konstatēta putnu gripa.